

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kõrgharidusseaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse eelnoõ väljatöötamiskavatsus

Kultuurikomisjon

20.01.2025

Õppelaenusüsteemi reformi eesmärgid

- kujundada õppelaen õpilaste jaoks paindlikumaks ning atraktiivsemaks, võimaldamaks võrdsemat ligipääsu haridusele kõigis ühiskonnagruppides;
- vähendada üliõpilaste töökoormust õpingute ajal ning pakkuda õppelaenu puhul alternatiivset võimalust, mille abil osaliselt katta oma hariduse omandamisega kaasnevad täiendavad kulud.

Õppetoetuste ja õppelaenuseaduse (ÕÕS) muudatused

1. Tõsta alates 2025/26. õa õppelaenu maksimumsumma 6000 euroni (kehtestatakse VV korraldusega iga-aastaselt)
2. Pikendada õppelaenu tagasimakseperioodi kolmekordsele või neljakordsele nominaalse õppekava kestusele
3. Kaotada eraisikust käendaja ja kinnisvaratagatise nõue
4. Kommertsintressimäärade ning üliõpilaste poolt tasutava intressimäärade ülempiiri langetamine
5. Ettepanek kaaluda õppelaenu intresside kapitaliseerimist või ajatamist õpingute ajal

Õppelaenu tagasimakseperioodi 3- või 4-kordsele nominaalse õppekava kestusele pikendamine

- kehtivas süsteemis laenu tagasimaksmiseks õpilasel aega 2 korda nii palju, kui pikk on olnud õppekava nominaalkestus;
- väheneb igakuine tagasimakse suurus kui laenukoormus jaotub pikemale ajaperioodile, teisalt suureneb laenu kogukulu õpilase jaoks.
- kui laenu maksimumsumma kahekordistub ning tagasimakseperiood pikeneb senise kahekordse õppekava nominaalkestuse asemel kolmekordsele või neljakordsele nominaalse õppekava kestusele ning eeldusel, et muud laenutingimused (sh kuue kuu euribor) jäävad samaks, siis **prognoositavalt riigi intressikulu koos laenugarantii riskiga lähiaastatel ei kasva.**

Eraisikust käendaja ja kinnisvaratagatise nõude kaotamine

- sotsiaalmajanduslikult nõrgema taustaga õpilaste ligipääs kõrgharidusele paraneb;
- pankade halduskoormus väheneb;
- alternatiivina võimalik kaaluda käenduse osalist kaotamist, st jätta kõrgendatud riskiga (nt hasartmängusõltuvus, kiirlaenud, varasemad laenuvõlgnevused) laenuaotlejate puhul õigus kliendi maksejõulisuse tagamiseks kasutada käendajat laenu tagamisel;
- samuti võimalik kaaluda osalist käendaja ja kinnisvaranõude kaotamist selliste laenuaotlejate puhul, kellel on endal piisav sissetulek, et oma laenu tagada.

Kommertsintressimäära langetamine

Langetada kommertsintressimäära 1,2%-ni aastas (+ 6 kuu euribor) ning kaaluda üliõpilaste poolt tasutava intressimäära ülempiiri alandamist 3%-ni;

- Hetkel kommertsintressimäär 1,95 – 1,99% (+ 6 kuu euribor).
- Täiendavalt võimalik kaaluda ettepanekut üliõpilaste poolt tasutava intressimäära ülempiiri langetamist 5% 3%-ni, kaasnevad riigi jaoks täiendavad lisakulud.
- Nõuab pankadega läbirääkimisi, kuid muud muudatusettepanekud toetavad, sest vähendavad pankade halduskoormust ning suurendavad laenuvõtjate arvu.
- Prognoositav laenukulu riigi jaoks üliõpilaste poolt tasutava intressi ülempiiri alandamisega 5% 3%-le võib suureneda järkjärgult paarisajast tuhandest eurost 2026. aastal kuni paari miljoni euroni 2028. aastal.

Intresside kapitaliseerimine või ajatamine õpingute ajal

- Kehtivas süsteemis hakatakse intressi arvestama ja üliõpilase poolt tasuma kohe pärast laenusumma ülekandmist.
- Intressi kapitaliseerimisel kapitaliseeritakse seda alates õppuri 1. õa-st kuni tagasimaksete alguseni aasta kaupa. Intresside ajatamine on eraldi graafiku alusel intressimaksete tasumine. Intressi ajatamisel on õppeperioodi ja 12-kuise maksepuhkuse perioodil arvestatud lihtintress ajatatud tagasimakse perioodi lõpuni annuiteetmakse sisse.
- Intressitasud liidetakse laenujäägile, mille tagasimaksmine algab pärast õpingute lõppu;
- võimaldab üliõpilasel olla õppelaenuga seotud kulude katmise kohustustest vaba kuni õpingute lõpetamiseni.

Kõrgharidusseaduse (KHaS) muudatused

1. eraraha kaasamise võimaluste laiendamine (tasu võtmise õiguse kehtestamine eestikeelsete 1-aastaste magistriõppekavade pakkumisel, õppetasu küsimise õigus doktoriõppes);
2. proviisorõppe muudatused tööturu vajadustele vastavuse parandamiseks;
3. järelevalve sätestamine kõrgharidusasutuste üle;
4. kõrghariduse kvaliteediagentuuri regulatsiooni toomine seaduse tasandile.

Eraraha kaasamise võimaluste laiendamine kõrgharidusõppes

1. Tasu võtmise õiguse kehtestamine eestikeelsete 1-aastaste magistriõppekavade pakkumisel

- õppekavadel, mis on suunatud valdkondliku töökogemuse või varasema magistrikraadiga isikutele;
- magistriõppes, sõltumata selle pikkusest, tuleb omandada kõik õppes nõutud õpiväljundid;

2. Õigus nõuda õppekulude hüvitamist doktoriõppes kolmandate riikide üliõpilastelt

- doktoriõpe seni tasuta ning õppetasu küsimise õigus ei ole seotud õppekeelega;
- 2023/24. õa välisüliõpilaste osakaal doktoriõppesse vastuvõetutest – 39%;

Proviisorõppe muudatused tööturu vajadustele vastavuse parandamiseks

- Proviisoriõppe jagamine eraldi bakalaureuse- ja magistriõppeks (3 + 2), et viia proviisoriõpe vastavusse tööturu muutunud vajadustega.
- Terminite muutmised (uute õppekavade nimetused vastavalt ravimiteaduse bakalaureusekava ja ravimiteaduse magistrikava)
- Vajalik on kontrollida ja vastavusse viia ka farmatseudi, proviisori ja teiste ravimiteadlaste pädevused ja vastutused, kirjeldada farmatseudi ja proviisori rolle uuendatud kutsestandardites ning tekitada toetav struktuur ravimiteadlase pädevuste rakendamiseks praeguses ühiskonnas.

Järelevalve sätestamine kõrgharidusasutuste üle

- Ühtse kõrgharidusseaduse loomisel 2019. aastal nähti ette, et samal ajal menetluses olnud haridusseaduse eelnõusse koondatakse kogu haridusvaldkonna järelevalve korraldamise alused.
- Kuna haridusseaduse muutmist laiemalt ei ole HTM-il kavas lähiajal alustada ja teiste õppetasemete seadustes on järelevalve jätkuvalt reguleeritud, on esmaseks lahenduseks viia KHaS-i sisse kõrgharidusvaldkonnas järelevalve korraldamise alused .
- Eesmärgiks on tekitada süsteemne lähenemine kõrgharidusasutuste järelevalve korraldusele.
- Ühtlasi täpsustada ja spetsiifilisemalt kirjeldada järelevalve korraldamise erisusi kõrgkoolides võrreldes Vabariigi Valitsuse seaduses tooduga.

Kõrghariduse kvaliteediagentuuri regulatsiooni toomine seaduse tasandile

- Tagamaks Eesti kõrgkoolide jätkuvat tunnustamist Euroopas ning kindlustamaks kvaliteediagentuuri vastavust Euroopa standarditele, täpsustatakse seaduses HAKA sõltumatus ja põhimõtted.
- Ettepanek regulatsiooni kehtestamiseks lisaks põhimäärusele ka seaduse tasandil. Kuna volitusnorm kvaliteediagentuuri eristaatuseks riigiameti koosseisus peab tulema seaduse tasandilt, siis on vajalik selle sissetoomine kõrgharidusseadusesse.

Ajakava

- VTK saadeti kooskõlastamiseks ministeeriumitele ning arvamuse avaldamiseks erinevatele osapooltele. Tagasiside tähtaeg **27.01.2025**.
- VTK alusel koostatakse 2 eelnõud:
 - 1) kõrgharidusseaduse ja sellega seotud õigusaktide muutmine
 - 2) õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmine
- Eelnõud esitatakse kooskõlastamisele 2025. aasta esimeses pooles.
- Õigusaktid plaanitakse jõustada 2026. aasta 1. september.